

Industrijska prošlost Siska – neke su nove prilike iskorištene

12.10.2024.

Industrijska prošlost Siska – nasljeđe i nove prilike 3. dio

Nekadašnja **Željezara Sisak** zapošljavala je u jednom trenutku **rekordnih 13.742 zaposlenih**.

Prvi problemi su u Željezari počeli 80-ih, a urušavanje je eskalirao 90-ih godina.

„Nedostatak sredstava za modernizaciju pojedinih industrijskih grana u to vrijeme (80-ih) imati će i velike posljedice na budući razvoj brojnih tvornica. Tijekom 1990-ih dolazi rat i do smanjenja gospodarske djelatnosti. Nije bilo sredstava za modernizaciju, a na svjetskoj razini dolazi do velikih promjena u tehnologiji proizvodnje s naglaskom na kompjuterizaciji i robotizaciji što mijenja i odnos prema radnoj snazi koja je potrebna za pojedine tehnološke procese. Naša industrija to nije mogla pratiti.“ – **sažeo je povjesničar Vlatko Čakširan realne uzroke propasti teške industrije u Sisku, no kod koje je veliku ulogu odigrao i stihijski proces privatizacije i denacionalizacije 90-ih godina, praćen tajkunima i kriminalom.**

Sisak, 1952. otvaranje pogona bešavnih cijevi

Nakon podjele Željezare na niz tvrtki devedesetih, **broj je radnika sredinom 90-ih smanjen na oko 5.000**, a u **prvoj privatizaciji ruski vlasnici 2001. Željezaru** su od države **preuzeli s 1.700 radnika**. Nakon njih stižu ubrzo **drugi ruski vlasici**, a tvrtku **nakon njihova odlaska preuzima američki CMC, koji je 2011.** također prekinuo proizvodnju i praktički likvidirao tvrtku **ostavivši 917 radnika bez posla**.

Te gubitke radnih mjesta pratila su iseljavanja mladih obitelji i smanjenje broja stanovnika u Sisku.

Željezaru Sisak kupio je 2012. od američkog CMC-a talijanski ABS, koji je dio grupacije Danieli, krupnog europskog igrača u proizvodnji čelika. Talijani su proizvodnju pokrenuli sredinom 2013. uz manji dio nekadašnjih radnika te je potrajala nešto više od dvije i pol godine. Prekinuli su je 1. prosinca 2015. zbog „teškoća na tržištu čelika“. Nakon dvogodišnje pauze **ponovo su krajem 2017. počeli s radom, ovaj put s tek 40-ak radnika u jednoj smjeni, što je duplo manje radnika nego su ih imali 2015.**

No, od tada se ABS u Sisku polako dizao da bi prošlu 2023. i pretprošlu 2022. poslovnu godinu završio sa 142 i 152 milijuna eura prihoda.

Dakle, milijardu bivših kuna vrijedno željezo se proteklih godina ipak proizvodilo u Sisku. **No, 2023. je ABS, u vlasništvu talijanskog Daniellia, zaključio sa 174 radnika,** dok je nekadašnja Željezara Sisak, rekosmo, zapošljavala u jednom trenutku rekordnih 13.742 zaposlenih. A **ovih dana ABS** je ponovo radnicima najavio probleme na tržištu čelika te smanjenje radne snage. *Takve oscilacije su velika boljka cijele metalurške industrije, ne samo u Sisku.*

Miting u krugu Željezare Sisak

Svima je jasno da na području sadašnje Južne industrijske zone, a na kojoj se nekoć nalazio kompleks Željezare Sisak, **nikad više neće raditi ni približno 13.742 zaposlena,** jer industrija zbog napretka tehnologije više ne treba toliki broj radnika. *No, ipak na tom području sada djeluje više desetaka tvrtki, manjih i većih, koje zapošljavaju 500-tinjak ljudi i više.*

A, indirektno iz jedne od nekoliko propasti Željezare Sisak, u razvojnom središtu bivše tvrtke, zgradi Instituta Željezare Sisak, razvio se poduzetnički inkubator PISAK, proizvod vizije sisačkog Amerikanca Darka Matta Sertića, kao prvi i najveći privatni poduzetnički inkubator u Hrvatskoj.

„PISAK je nedavno proslavio 10 godina od otvorenja. Ideja je živjela nekoliko godina prije, ali okidač je za realizaciju ideje prvog privatnog poduzetničkog inkubatora u Hrvatskoj bio kada ni Grad Sisak ni Županija nisu imali, niti jedan poduzetnički inkubator. I to u vrijeme kada je odlazio iz Željezare velik američki konzorcij CMC. Oni su, za razliku od prijašnjih vlasnika, podmirili sve dugove, te dali otpremine za gotovo 1000 radnika.

Spoznaja da je tu sada 1000 radnika bez posla s početnim kapitalom od otpremnine, bio je okidač. No, prema mojim spoznajama na kraju niti jedan radnik s tim novcem nije pokrenuo svoj vlastiti biznis sa znanjima ili vještinama koje su imali, kupio si neki stroj ili nešto... Možda jako mali broj njih.- **govori nam Krunoslava Kosina-Milutinović, voditeljica projekta Poduzetnički inkubator Sisak-PISAK.**

S proslave 10. godišnjice rada Poduzetničkog inkubatora PISAK

„Tada smo, ovdje u Applied Ceramicsu, počeli o tome razmišljati. Imali smo vlastite nekretnine koje smo u brzim rokovima i uz minimalna ulaganja mogli privesti svrhi i odlučili smo ih iskoristiti i stvoriti uvjete za poduzetnike početnike koji mogu početi raditi i stvarati u PISKU, uz subvencionirane uvjete prvih pet godina poslovanja i besplatne usluge savjetovanja i podrške od tima PISKA“ – **pojašnjava Kosina Milutinović.**

Tradicija ovog sisačkog kraja je, tijekom više od 50 godina implementiranih državnih giganata, bila potpuno drugačija od razvoja poduzetničkog duha. Generacije su, s koljena na koljeno, kod kuće „odgajani“ i u školstvu školovani kako bi posao našli u Željezari, Rafineriji, Radonji, Segestici, itd. Nije bilo potrebe razmišljati o pokretanju nekog svog posla, pa se to rijetko i činilo, za razliku od nekih drugih dijelova Hrvatske.

„Kod nas jednostavno nije bilo sredine niti poduzetničke klime i eko sustava za stvaranje, rast i razvoj poduzetništva. Ljudi kod nas u to vrijeme, praktički, u poduzetništvo nisu ulazili jer su htjeli biti poduzetnici, nego jer nisu imali drugog izlaza za svoju egzistenciju. Sada je ipak drugačije, vidi se da se mentalitet mijenja, i da su mlađe generacije otvorenije poduzetništvu. Mi im sada pomažemo i kod nas imaju sve što trebaju. No, sam početak dizanja te svijesti i stvaranja poduzetničkog inkubatora u Sisku bio je težak.“ – govori nam Krunoslava koja dodaje kako je i sam PISAK prije deset godina bio mali mikropoduzetnički start up koji je rastao, i učio, skupa s prvim korisnicima prostora.

„Prva pilot faza razvoja PISKA bio je jedan kat ove zgrade od sedam etaža staviti u funkciju poduzetnicima, sa 16 ureda koje smo punili dvije godine s poduzetnicima. Za usporedbu, 2019. smo otvorili **drugu fazu** razvoja iz EU projekta „Startaj s PISKOM!“ i tri puta veće prostorne kapacitete smo otvorili i napunili sve u roku od dva mjeseca. Dakle, ni nama ni poduzetnicima u startu nije bilo lako mijenjati trendove, taj negativni trend zaustaviti i krenuti prema pozitivnom trendu. **Inercija je kasnije sve povukla, ali početak je bio težak.** Nama su i sami poduzetnici koji su ovdje stigli kasnije doveli svoje prijatelje poduzetnike, poslovne partnere, kupce... „ – **opisuje Krunoslava početak rada PISKA koji je sada postao središte malog poduzetništva Siska i okolice.**

Jedna od edukacija stanara PISKA

„ **Iz PISKA su izašli novi proizvodi van, nove usluge.** Poduzetnici međusobno zajedno rade na proizvodima i projektima. Ovdje je, npr. prva žena poduzetnica koja se bavi specijaliziranim ekološkim i industrijskim čišćenjem. Kad je došla sama je radila, a sada ima 50 zaposlenih. Za nju je na trećem katu u laboratoriju kozmetičkom druga tvrtka napravila sredstvo za ekološko čišćenje, na 4. katu je tvrtka za grafički dizajn oblikovala ambalažu i naljepnicu, a tu je bio i marketinški obrt koji joj je pomogao proizvod i usluge plasirati na tržište. Dakle, međusobna komunikacija i rad u kreativnom okruženju rezultiraju novim proizvodima i uslugama.“ – **napominje voditeljica PISKA.**

U Poduzetničkom inkubatoru Sisak – PISAK, kroz 10 godina života i rada, preko 150 poduzetnika prošlo je ili sada prolazi kroz PISAK program inkubacije i akceleracije, održano je 75 edukacija, stručnih seminara, specijaliziranih radionica za poduzetnike sa 1.200 polaznika, usluge savjetovanja primilo je 150 poduzetnika, obišlo ga je preko 2.000 posjetitelja, studenata, učenika, diplomata, gospodarstvenika i poslovnih delegacija...

Krunoslava ističe kako je PISAK zadnjih godina kontinuirano na razini 85-100% popunjenosti kapaciteta s 50 poduzetnika sa preko 250 zaposlenih. No, puno je važnija ta promjena poduzetničkog duha.

„Prije 10 godina su poduzetnici bili jako hrabri, i danas su, no tada su ipak bile gore prilike i poduzetničko okruženje. Svih ovih 10 godina naša luda ideja, da budemo prvi privatni poduzetnički inkubator u Hrvatskoj, imala je potporu lokalne, regionalne i državne razine. Imali smo vjetar u leđa da napravimo taj eko sustav gdje će u Sisku moći (po)krenuti mikro, malo i srednje poduzetništvo o kojem su svi tada pričali. Prije 10 godina je trebala pomoć, no sada je to ipak lakše. **Sada odrastaju nove generacije u poduzetništvu koje drugačije razmišljaju, žele djelovati, pokrenuti nešto, više riskiraju.** A i sami uvjeti za pokretanje posla su puno bolji nego prije 10 godina.“ – **smatra Krunoslava.**

PISAK obilaze mnogi gosti

U cijeloj priči sa PISKOM jedna je velika simbolika.

Naime, Željezara Sisak je nekoć bio nosilac razvoja ovog grada, a **zgrada Instituta** je nekoć bila mozak tog razvoja, gdje se razvijala željezara i njeni proizvodi. **Godine 1990. je u toj zgradi Željezara Sisak pokrenula svoj inkubator Elikon – prvi inkubator u bivšoj SFRJ gdje je uprava Željezare htjela razvijati tehnološke inovacije.** Tek će 1994. biti osnovan prvi inkubator TPZ u Zagrebu.

No, rat je to spriječio, a zgrada Instituta ubrzo je postala nepotrebna. Kupio ju je Darko Matt Sertić za svoju viziju, a sada je ona mozak i srce razvoja nekog novog poduzetništva u Sisku.

„Simbolika je to proistekla iz jedne nevolje, ali bez malog i srednjeg poduzetništva neće biti razvoja ovog grada, jer giganata više nema niti će ih ikada biti“ – zaključuje Krunoslava Kosina Milutinović.

Autor: Danijel Prerad

Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora.

(Članak je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama)

- Marketing -

Hemoroidi prolaze za dva dana ako se pridržavate jednog pravila

Oglas

Boris Krčmar ne ide na Svjetsko prvenstvo

Sve više žena koristi ovaj recept kako bi dobile na težini.

Oglas

Rakitić popio tabletu za bolove prije utakmice s Osijekom

BRŽE, VIŠE, OTPgo! – Novi, digitalni svijet OTP banke, olimpijski snažan

Oglas

‘PROTRESLI’ SMO TRANSFERE DUBROVAČKIH PR-OVACA Kome je novinarstvo odskočna daska za karijeru?

Više nego odlična cijena za obiteljski odmor u ovim popularnim termama

Oglas

Nema više čekanja ‘do sutra’ ili preko vikenda da vam sjedne uplata na račun!

Paraziti izlaze u grupama, a papilomi i bradavice nestaju! Počnite piti ovo dok nije prekasno. Trenutno je BESPLATNO, pročitajte...

Oglas

Zimski obiteljski odmor na jugu istarskog poluotoka, u popularnom hotelu & s TOP cijenom? Mi smo za!

Oglas

Može li CBD ulje pomoći kod nesanice?

Oglas

Provjereno: Salo se topi kao puter s ovom besplatnom metodom

Oglas

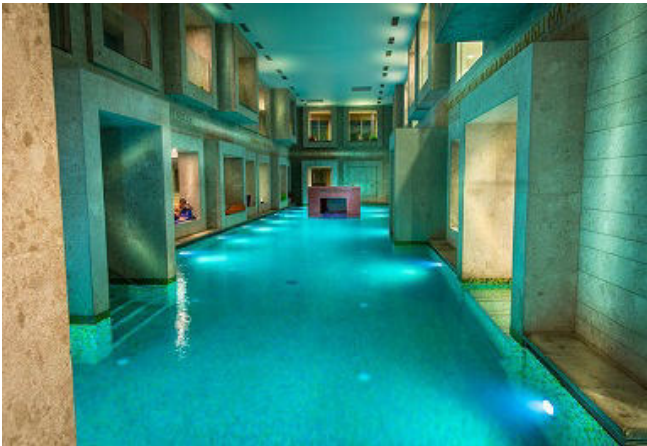
U Inothermu vam neće samo prodati vrata, dobit ćete vrata koja ste sami dizajnirali

Oglas

Prirodni i organski proizvodi na bazi CBD ulja od konoplje uzgojene u Istri

Oglas

Luksuzno opuštanje za zaljubljene: ove terme će vas oduševiti!

Oglas

Senator Casino: 200 potpuno besplatnih vrtnji! Klikni, registriraj se i kreni

Oglas

VELIKA VIJEST ZA HRVATSKU: Iz moćne organizacije stigli u Zagreb, pogledajte što su upravo objavili...

Oglas

Budite dio Batak zimske priče i uživajte u ukusnim jelima!

Oglas

Sponsored by Midas

Autor: dpreradus

12.10.2024.